

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 215

**Erdoğan-Abbas Görüşmesi
Ekseninde Filistin'de Siyasi
Birlik ve İki Devletli Çözüm**

**Mekke Savunma Anlaşması
Türkiye'nin Bölgedeki
Konumunu Nasıl Etkileyecek?**

**Türkiye-AB Vize Serbestisi
Sürecinde Yeni Evre**

**Washington Zirvesi'nin
Birinci Yılında Güney
Kafkasya: TRIPP Bölgesel
Güçleri Nasıl Etkileyecek?**

**Putin'den Avrupa'ya Misilleme
Uyarısı: Rusya Deniz Ticaretinde
Misilleme, Bölgesel Dengeler**

**Doğu Avrupa'dan Hint-
Pasifik'e Uzanan Eksen:
Pyongyang'ın Rusya
Savaşı'ndaki Dönüştürücü
Rolü**

**ABD-İran Müzakerelerinde
Çelişkili Açıklamalar ve
Medyanın Diplomatik Rolü**

**AB ve Rusya Gölgesinde Belgrad
Ziyareti**

**Bir Füzenin Ötesinde: Asya'da
Yanlış Hesaplama Riski**

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Erdoğan-Abbas Görüşmesi Ekseninde Filistin'de Siyasi Birlik ve İki Devletli Çözüm

Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas 11 Ağustos tarihinde üst düzey yetkililerden oluşan resmi bir heyetle birlikte iki gün sürecek temaslarda bulunmak üzere Ankara'ya gelmiş ve havalimanında Ticaret Bakanı Ömer Bolat ile Filistin'in Ankara Büyükelçisi Nasri Ebu Ceyş tarafından resmi törenle karşılanmıştır. Bu önemli ziyaret kapsamında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir araya gelen Abbas, Ankara'da Filistin davasının geleceğini şekillendirecek çok boyutlu bir liderler zirvesi gerçekleştirmiştir. İki liderin baş başa ve heyetler arası görüşmelerinin ardından düzenlenen ortak basın toplantısında, Filistin'deki son siyasi krizler, bölgedeki güvenlik tehditleri, Türkiye-Filistin ikili ilişkilerinin derinleştirilmesi ve özellikle Gazze, Batı Şeria ve Kudüs'teki sıcak gelişmeler ana gündem maddeleri olarak masaya yatırılmıştır. Görüşmede Türkiye, Filistin davasına olan sarsılmaz siyasi ve diplomatik desteğini en üst düzeyde yinelerken iki ülke arasındaki diyalogun ve stratejik

koordinasyonun artırılması konusunda tam bir mutabakata varılmıştır. Ankara'daki zirvede Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın öncelikli olarak vurguladığı "1967 sınırları temelinde iki devletli çözüm", Filistin davasının uluslararası hukuk zeminindeki en meşru ve sarsılmaz dayanağını oluşturmaktadır. 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı öncesindeki sınır hatlarını ifade eden bu parametre; Batı Şeria, Gazze Şeridi ve Doğu Kudüs'ün tamamen Filistin toprağı olarak kabul edilmesini ve Doğu Kudüs'ün kurulacak bağımsız Filistin devletinin başkenti olmasını öngörmektedir. Türkiye, bu tarihsel referansa sahip çıkarak işgal altındaki toprakların parçalanmasını reddettiğini ve coğrafi bütünlüğe sahip, egemen bir Filistin devleti kurulmadan bölgeye kalıcı barışın gelemeyeceğini uluslararası topluma bir kez daha ilan etmiştir. Bu kararlı duruş, İsrail'in sahada yarattığı fiili durumları, yasa dışı yerleşim yerlerini ve sınırları tek taraflı değiştirme teşebbüslerini hukuken geçersiz kılmaya yönelik stratejik bir diplomatik hamle niteliğindedir. Görüşmede etraflıca ele alınan en kritik başlığı, İsrail'in Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Gazze'de yürüttüğü sistematik baskı, yerleşimci şiddeti, yıkım ve mülksüzleştirme politikaları oluşturmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın paylaştığı verilere göre, yalnızca 2026 yılı içerisinde 3.800'e yakın Filistinlinin yerinden edilmesi ve 100 civarında sivilin hayatını kaybetmesi, sahadaki krizin insaniboyutunu ve tehcir politikasının ulaştığı tehlikeli boyutu gözler önüne sermektedir. Bu yıkımların Filistin

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

yönetimini zayıflatmaya yönelik sistematik bir strateji olduğu vurgulanırken, Mescid-i Aksa ve El Halil gibi kutsal mekanların tarihi statüsünü değiştirecek hamlelere sert şekilde karşı çıkılmıştır. Gazze konusunda ise Mahmud Abbas, Gazze'nin Filistin Devleti'nin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve meşru egemenliğin buraya dönmesi gerektiğini belirtirken Erdoğan, uzlaşmaz İsrail yönetimine rağmen Gazze'de kalıcı güvenlik, barış ve kapsamlı bir yeniden imar sürecinin başlatılması için gerekli uluslararası koşulların acilen oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Filistin'in uluslararası alanda güçlü bir aktör olarak varlığını sürdürebilmesi için içerideki bölünmüşlüğün bitirilmesi gerekliliği, Ankara'daki görüşmelerin en kritik iç siyasi gündem maddesi olmuştur. En son 2006 yılında yapılan genel seçimlerin ardından El Fetih ve Hamas arasında yaşanan ve Filistin'i fiilen Batı Şeria ve Gazze olarak ikiye bölen yönetim krizinin aşılması amacıyla, 28 Kasım 2026 tarihinde yasama seçimlerinin yapılması kararlaştırılmıştır. Yaklaşık 20 yıl aradan sonra Kudüs, Batı Şeria ve Gazze'yi kapsayan bir seçim sürecinin gündeme gelmesi ve Hamas'ın seçimlere katılma iradesini ortaya koyması, Filistin siyasetinde temsil ve meşruiyet sorunlarının yeniden ele alınması açısından önemli bir gelişmedir. 2027 yılının ilk çeyreğinde yapılması öngörülen başkanlık seçimleriyle birlikte değerlendirildiğinde, bu sürecin Filistin'de uzun süredir devam eden siyasi bölünmüşlüğün azaltılması ve farklı siyasi aktörlerin meşru bir siyasal çerçeve içerisinde bir araya getirilmesi bakımından önemli sonuçlar doğurması beklenmektedir. Bu yönüyle seçim süreci, Türkiye'nin Filistin politikasında öne

çıkardığı ulusal birlik ve siyasi uzlaşma perspektifiyle de paralellik göstermektedir.

Mekke Savunma Anlaşması Türkiye'nin Bölgedeki Konumunu Nasıl Etkileyecek?

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması, Türkiye'nin bölgedeki güvenlik ve dış politika yaklaşımı açısından önemli bir gelişme olarak öne çıkıyor. Anlaşmanın en dikkat çekici tarafı, üç ülkeden birine yönelik silahlı saldırının diğerlerine de yapılmış sayılması ve böylece ortak bir caydırıcılık anlayışının ortaya konulması. Bu yönüyle anlaşma NATO'nun kolektif savunma ilkesini hatırlatsa da Ankara'nın özellikle üzerinde durduğu nokta, bunun NATO'nun alternatifi olmadığı. Türkiye'nin NATO üyeliğini sürdürürken Suudi Arabistan ve Pakistan ile böyle bir savunma mekanizması oluşturması, aslında dış politikada tek bir güvenlik alanına bağlı kalmak yerine bölgesel ortaklıklarını da güçlendirmeye çalıştığını gösteriyor. Son yıllarda Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler düşünüldüğünde Ankara'nın kendi çevresindeki ülkelerle savunma alanında daha yakın ilişkiler kurmak istemesi anlaşılabilir bir durum. Pakistan'ın Hindistan'la, Suudi

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Arabistan'ın ise İran destekli Husilerle yaşadığı sorunlardüşünüldüğünde ise anlaşmanın Türkiye açısından bazı riskleri de beraberinde getirdiği açık. Ankara'nın Türk askerinin her bölgesel çatışmaya gönderilmeyeceğini özellikle vurgulaması da bu riskin farkında olduğunu gösteriyor. Çünkü ortaksavunma anlayışının ileride hangi durumlarda devreye gireceği, Türkiye'nin karşılaşılabileceği en önemli sorulardan biri olacak. Buna rağmen anlaşmanın Türkiye'ye sağlayabileceği en önemli avantajlardan biri, Ankara'nın bölgedeki siyasi ve askeri ağırlığını artırması olabilir. Türkiye'nin savunma sanayii alanındaki kapasitesi, Pakistan'ın askeri gücü ve Suudi Arabistan'ın ekonomik ve bölgesel ağırlığı bir araya geldiğinde ortaya sadece askeri değil, siyasi açıdan da etkili bir iş birliği çıkabilir. Ayrıca anlaşmanın başka bölge ülkelerinin katılımına açık olması, ilerleyen dönemde daha geniş bir güvenlik yapılanmasının oluşabileceği ihtimalini ortaya çıkarıyor. Mısır'ın toplantılara katılmasına rağmen henüz anlaşmaya dahil olmaması da bu açıdan dikkat çekiyor. Eğer ilerleyen süreçte başka ülkeler de bu yapıya katılırsa Türkiye'nin bölgesel güvenlik mimarisindeki etkisi daha da artabilir. Anlaşmanın İsrail'e karşı oluşturulmuş bir cephe olmadığı yönündeki açıklamalar da Türkiye açısından önemli. Gazze savaşı nedeniyle Ankara ile Tel Aviv arasındaki ilişkilerin oldukça gergin olduğu bir dönemde böyle bir anlaşmanın İsrail karşıtı bir ittifak olarak algılanması Türkiye'nin hareket alanını daraltabilir. Bu nedenle Ankara'nın anlaşmanın herhangi bir üçüncü ülkeyi hedef almadığını özellikle belirtmesi, yeni bir bölgesel cepheleşme görüntüsünden kaçınmak istediğini

gösteriyor. Diğer taraftan anlaşmanın enerji ve ticaret açısından da Türkiye'ye dolaylı katkıları olabilir. Hürmüz Boğazı başta olmak üzere bölgedeki önemli ticaret yollarında yaşanabilecek güvenlik sorunları Türkiye'nin enerji tedarikini ve dış ticaretini doğrudan etkileyebilecek durumda. Bu nedenle bölgesel güvenliğin güçlendirilmesi Türkiye açısından yalnızca askeri bir mesele değil, aynı zamanda ekonomik bir zorunluluk olarak da değerlendirilebilir. Genel olarak bakıldığında Mekke Ortak Savunma Anlaşması, Türkiye'nin NATO'dan uzaklaştığı anlamına gelmekten çok, mevcut ittifaklarının yanında bölgesel ortaklıklarını da güçlendirme arayışını ortaya koyuyor. Ankara böylece hem kendi güvenliğini destekleyecek yeni iş birlikleri oluşturmak hem de bölgedeki gelişmeler karşısında daha fazla söz sahibi olmak istiyor. Özellikle Pakistan-Hindistan veya Suudi Arabistan-İran ekseninde yeni bir kriz yaşanması durumunda Türkiye'nin nasıl bir tutum alacağı, anlaşmanın gerçek anlamını ortaya çıkaracak. Bu nedenle Mekke Anlaşması Türkiye için önemli bir diplomatik ve stratejik fırsat sunarken, aynı zamanda Ankara'nın bölgesel krizlerde daha dikkatli hareket etmesini gerektiren yeni bir sorumluluk alanı da oluşturuyor.

Türkiye-AB Vize Serbestisi Sürecinde Yeni Evre

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 2013'ten bu yana yürütülen Vize Serbestisi Diyaloğu, Ağustos 2026 itibarıyla yeni bir aşamaya girmiş durumdadır. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın açıklamasına göre, Dışişleri, Adalet ve İçişleri bakanlıkları koordinasyonunda, 72 kriterden geriye kalan altı başlık olan kişisel verilerin korunması, terörle mücadele mevzuatının uyumlaştırılması, geri kabul anlaşmasının uygulanması, Europol ile operasyonel iş birliği, adli iş birliği ve yolsuzlukla mücadele başlıkları için yeni bir çalışma başlatılmıştır. Sürecin on yılı aşkın bir süredir aynı kriterlerde tıkanması, teknik uyumun ötesinde ortada olan yapısal bir sorunsal işaret etmektedir. Bu tıkanıklık, Robert Putnam'ın iki düzeyli oyun (two-levelgames) çerçevesinden okunduğunda daha anlaşılır hale gelir. Ankara, bir yandan Brüksel nezdinde müzakere masasında somut ilerleme göstermek zorundadır. Öte yandan kişisel verilerin korunması ve terör tanımı gibi başlıklar, iç siyasette güvenlik bürokrasisinin ve yargı çevrelerinin onayını gerektiren hassas alanlardır. Yılmaz'ın "kişisel verilerin korunması en önemli maddelerden biri" vurgusu ve KVKK çerçevesinde yürütülen bilimsel kurul çalışması, win-set'in genişletilmesine yönelik iç düzey bir hazırlık niteliği taşımaktadır. Ancak bu iç uyumun, AB tarafında siyasi iradeye dönüşüp dönüşmeyeceği belirsizdir. Yılmaz'ın "Avrupa'dan da siyasi irade görmek istiyoruz" ifadesi, sürecin tek taraflı

teknik uyumla tamamlanamayacağını, karşılıklı bir onay mekanizmasına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Sürecin AB tarafındaki bağlamı da göz ardı edilmemelidir. Komisyon, yeni vize stratejisinin Türkiye'yi doğrudan hedef almadığını belirtmiş, ancak 2026 sonunda devreye girecek ETIAS sisteminin (Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi) vizesiz seyahat rejimine yeni bir denetim katmanı ekleyeceğini de duyurmuştur. Bu gelişme, koşulluluk mantığının klasik üyelik müzakerelerinin ötesine taşınarak, güvenlikleştirilmiş bir hareketlilik yönetimine evrildiğini göstermektedir. Yani vize serbestisi artık yalnızca bir ödül değil, AB'nin kendi iç güvenlik mimarisiyle uyumlu bir izleme rejimine tabi kılınmaktadır. Sonuç olarak, altı kriterin yeniden gündeme alınması, Türkiye-AB ilişkilerinde sembolik bir hareketlilik yaratsa da, sürecin on yılı aşkın süredir aynı noktada sıkışmış olması, teknik uyumun siyasi güvenin yerini tutamayacağını göstermektedir. Kriterlerin karşılanması, ancak karşılıklı stratejik güvenin yeniden inşasıyla anlam kazanabilecek bir sürece bağlıdır.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Washington Zirvesi'nin Birinci Yılında Güney Kafkasya: TRIPP Bölgesel Güçleri Nasıl Etkileyecek?

8 Ağustos 2025'te Washington'da ABD Başkanı Donald Trump'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen zirvede Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile Ermenistan Başbakanı Paşinyan'ın barış anlaşması metnini paraflaması, Güney Kafkasya'da uzun süredir devam eden Azerbaycan-Ermenistan çatışmasının çözümü açısından önemli bir dönüm noktası oldu. Aradan geçen bir yıl içinde taraflar arasındaki temasların devam etmesi, ticaret ve ulaşım bağlantılarının geliştirilmesine yönelik adımların atılması ve özellikle Trump "Route for International Peace and Prosperity"projesinin somut bir gündem hâline gelmesi, 2025 Washington sürecinin yalnızca siyasi bir uzlaşma arayışı olmadığını gösterdi. 8 Ağustos 2026'da Trump, Aliyev ve Paşinyan arasında gerçekleştirilen telefon görüşmeleri de tarafların barış sürecini ve TRIPP'in uygulanmasını gündemde tutmaya devam ettiğini ortaya koydu. Son bir yıldaki gelişmelerin en dikkat çekici

yönü, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki ilişkinin yalnızca siyasi görüşmeler üzerinden değil, ekonomik ve ulaşım bağlantıları üzerinden de ilerlemeye başlamasıdır. Ocak 2026'da yayımlanan Ermenistan-ABD TRIPP uygulama çerçevesi, Washington'da alınan kararların altyapı ve transit bağlantıları açısından daha somut bir zemine taşındığını gösterdi. Bu noktada TRIPP, Washington sürecinin en önemli ekonomik ve jeopolitik sonuçlarından biri olarak öne çıkıyor. Projenin amacı yalnızca Azerbaycan'ı Nahçıvan'a bağlayan yeni bir ulaşım hattı oluşturmak değil; Ermenistan üzerinden farklı ticaret güzergâhlarının birbirine bağlanmasını kolaylaştırmak. Bu nedenle TRIPP'in hayata geçirilmesi, Güney Kafkasya'nın Avrupa ile Orta Asya arasındaki ulaşım ağlarında daha önemli bir konuma gelmesine katkı sağlayabilir. TRIPP'in bölgesel etkileri açısından en hassas konu ise İran ve Rusya'nın projeye yaklaşımıdır. Her iki ülkenin de Güney Kafkasya'da uzun yıllardır sahip olduğu siyasi ve ekonomik bağlantılar dikkate alındığında, ABD'nin bölgedeki ulaşım altyapısında daha görünür bir rol üstlenmesi Moskova ve Tahran açısından yakından takip edilmesi gereken bir gelişmedir. Ancak bu durum, iki ülkenin projeye mutlaka doğrudan karşı çıkacağı anlamına gelmemektedir. Özellikle Erivan yönetimi TRIPP'in İran'a da yeni ekonomik ve ulaşım imkânları sağlayabileceğini savunmaktadır. Paşinyan, projenin İran ile Ermenistan arasındaki ticareti artırabileceğini ve

Basra Körfezi ile Karadeniz arasında yeni bir demiryolu bağlantısının kurulmasına katkı sağlayabileceğini belirtmiştir. Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan da TRIPP kapsamında üçüncü ülkelerin askeri varlığının öngörülmediğini ve altyapının Ermenistan'ın egemenliği altında kalacağını açıklamıştır. Bu nedenle İran açısından TRIPP'e ilişkin temel mesele, projenin ekonomik getirilerinden çok, bölgedeki ABD varlığının niteliği ve Syunik üzerinden oluşacak yeni ulaşım düzeninin uzun vadede İran'ın jeopolitik hareket alanını nasıl etkileyeceğidir. Tahran, Ermenistan ile olan kara bağlantısının korunmasını ve sınırının hemen kuzeyinde herhangi bir güvenlik yapılanmasının ortaya çıkmamasını öncelikli konular olarak görmeye devam edecektir. Bununla birlikte proje Ermenistan'ın egemenliği altında ve ticari amaçlarla uygulanırsa İran'ın yeni ulaşım hatlarından ekonomik olarak yararlanması da mümkün olabilir. Dolayısıyla İran'ın önümüzdeki dönemde tamamen engelleyici bir politika yerine, projenin güvenlik boyutunu sınırlamaya ve kendi ekonomik çıkarlarını koruyacak şekilde sürece dâhil olmaya çalışması daha olası görünmektedir. 2025'te Tahran'ın koridor planına yönelik sert açıklamaları da güvenlik boyutunun İran açısından ne kadar hassas olduğunu göstermişti. Rusya açısından ise Moskova'nın bölgedeki etkisi son yıllarda Ermenistan'ın dış politika tercihlerindeki değişim ve Azerbaycan-Ermenistan ilişkilerinde yeni arabuluculuk kanallarının ortaya çıkması

nedeniyle zaten dönüşüm geçiriyor. TRIPP'in ABD'nin doğrudan dâhil olduğu bir proje olarak ilerlemesi, bu değişimi daha görünür hâle getirebilir. Ermeni yetkililerin TRIPP'in Rusya ve İran açısından da ekonomik fırsatlar oluşturabileceğini söylemesi, projenin ilerleyen aşamada yalnızca ABD merkezli bir ulaşım hattı olarak değil, farklı bölgesel aktörlerin kullanabileceği daha geniş bir ticaret ağına dönüşebileceği ihtimalini ortaya koymaktadır. Bu gelişmeler Türkiye açısından da dikkat çekici bir tablo ortaya çıkarıyor. TRIPP'in işlerlik kazanması, Azerbaycan ile Nahçıvan arasındaki bağlantının güçlenmesinin yanında Türkiye'nin Güney Kafkasya ve Orta Asya'ya uzanan ulaşım ağlarıyla bağlantısını da artırabilir. Türkiye'nin Azerbaycan ile mevcut ulaşım ve enerji bağlantıları düşünüldüğünde, TRIPP'in hayata geçmesi bölgesel ticaretin çeşitlenmesine ve Türkiye'nin Doğu-Batı yönündeki transit konumunun güçlenmesine katkı sağlayabilir. Önümüzdeki dönemde barış sürecinin karşılaşacağı en önemli sınavlardan biri, Washington'da ortaya konulan siyasi mutabakatın kalıcı bir hukuki çerçeveye dönüştürülmesi olacaktır. Aynı zamanda projenin bölgesel aktörlerin güvenlik kaygılarını artırmadan hayata geçirilmesi önem taşıyor. Aksi durumda ulaşım ve ticaret amacıyla tasarlanan bir proje, bölgesel güç rekabetinin yeni bir alanına dönüşebilir.

Putin'den Avrupa'ya Misilleme Uyarısı: Rusya Deniz Ticaretinde Misilleme, Bölgesel Dengeler

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Avrupa Birliği (AB) ve Batılı ülkelerin Rus ticari gemilerine yönelik kısıtlama, engelleme ve olası el koyma girişimlerine karşı sert bir misilleme uyarısında bulunarak Rusya Deniz Kuvvetleri ve Savunma Bakanlığına gerekli talimatları verdiğini açıklamıştır. Kremlin tarafından aktarılan gelişmelere göre Putin, Pasifik ve Kuzey filolarının operasyonel değerlendirme toplantılarında Batılı ülkelerin Rus deniz ticaret filosuna ve dondurulan Rus varlıklarına yönelik olası adımlarını eleştirmiş, uluslararası denizcilik hukukunun ihlal edildiğini savunmuştur. Batı'nın Rus deniz ticaret filosuna ve dondurulan varlıklarına yönelik hamlelerini "korsanlık ve soygun" olarak nitelendiren Putin, Rus gemilerine el konulması veya Rus mülklerinin satışına yönelik girişimlere Moskova'nın da misillemeyle karşılık vereceğini ilan etmiştir. Bu doğrultuda Rus askeri kuvvetlerine Rus gemilerine yönelik engellemelere karşı mücadele edilmesi talimatı verilirken, Moskova'nın

vereceği karşılığın uluslararası hukuk çerçevesinde gerçekleştirileceği vurgulanmıştır. Bu açıklamanın temelinde, Rusya ile Batılı ülkeler arasındaki yaptırım ve ekonomik baskı sürecinin deniz ticareti alanına doğru genişleme ihtimali bulunmaktadır. Özellikle yaptırım uygulanan Rus gemileri ile "gölge filo" olarak nitelendirilen ve yaptırımları aşmak amacıyla kullanıldığı ileri sürülen denizcilik ağlarına yönelik denetim ve müdahale girişimleri, Moskova açısından doğrudan bir egemenlik ve ekonomik güvenlik meselesi olarak görülmektedir. Rusya'nın buna karşı askeri kapasitesini devreye sokabileceğine ilişkin mesaj vermesi ise ekonomik yaptırımlar ile güvenlik politikası arasındaki sınırın giderek belirsizleştiğine işaret etmektedir. Bu durum, ticari deniz taşımacılığının yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda stratejik ve güvenlik boyutları bulunan bir alan hâline geldiğini göstermektedir. Açıklamalarda Asya-Pasifik, Arktik ve Kuzey Deniz Yolu da Rusya'nın güvenlik ve dış politika hesaplamalarının önemli unsurları olarak öne çıkmaktadır. Putin, NATO'nun bu stratejik alanlarda nüfuzunu genişletmeye çalıştığını, yeni askeri-siyasi yapılanmalar oluşturduğunu ve Rusya'nın güvenliğini tehdit eden silah sistemleri konuşlandırıdığını savunmuştur. Buna karşılık Moskova'nın Arktik bölgesinde Çin ve Hindistan gibi ülkelerle uluslararası hukuk temelinde iş birliğini derinleştirme eğiliminde olduğu mesajını vermiştir. Bu yaklaşım, Rusya'nın Batı ile

yaşadığı gerilim karşısında ekonomik ve stratejik bağlantılarını Asya yönünde çeşitlendirme arayışının denizcilik boyutunu ortaya koymaktadır. Kuzey Deniz Yolu'nun bu çerçevedeki önemi ayrıca dikkat çekmektedir. Arktik bölgesindeki buzulların geri çekilmesiyle birlikte bu güzergâhın küresel deniz ticareti açısından stratejik değerinin artması, Rusya açısından bölgedeki egemenlik ve güvenlik kapasitesinin korunmasını daha önemli hâle getirmektedir. Dolayısıyla Moskova'nın Arktik'teki askeri varlığını, Çin ve Hindistan ile geliştirdiği ilişkileri ve Kuzey Deniz Yolu üzerindeki kontrolünü aynı stratejik çerçevede değerlendirmek mümkündür. Bununla birlikte mevcut kaynak, bu hattın ticaret hacmi veya gelecekteki ekonomik kapasitesine ilişkin somut veri sunmadığından, bu alandaki etkilerin kesin sonuçlar şeklinde değil, stratejik eğilimler üzerinden değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Putin'in açıklamalarında Japonya da ayrı bir güvenlik başlığı olarak öne çıkmıştır. Moskova, Tokyo'nun son dönemde uyguladığı yaptırımları ve askeri doktrininde Rusya'yı doğrudan tehdit olarak tanımlamasını eleştirmektedir. Putin ayrıca Kuril Adaları üzerindeki hukuki durumun İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarına dayandığını savunmuş ve Kaliningradbaşa olmak üzere Rusya'nın egemenlik alanlarının nükleer kapasite ve modern savunma sistemleri dâhil olmak üzere mevcut askeri imkânlarla korunacağını teyit etmiştir. Bu açıklamalar, Avrupa merkezli

yaptırım geriliminin aynı zamanda Doğu Asya ve Arktik güvenlik mimarisiyle bağlantılı daha geniş bir jeopolitik rekabet alanına dönüştüğünü göstermektedir. Türkiye açısından gelişmenin en kritik boyutu ise Karadeniz, İstanbul ve Çanakkale Boğazları üzerinden şekillenmektedir. Rusya ile Batı arasında ticari gemilere yönelik kısıtlama ve olası el koyma girişimlerinin artması, Karadeniz'deki ticari deniz trafiğinin güvenliği açısından doğrudan risk oluşturabilir. Karadeniz üzerinden yürütülen enerji, tahıl ve diğer ticari lojistik hatlarının sürekliliği Türkiye'nin ekonomik ve stratejik çıkarları bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle deniz ticaretinde yaşanabilecek yeni bir tırmanma, yalnızca Rusya ve Batılı ülkeler arasındaki ilişkileri değil, Türkiye'nin Karadeniz güvenliği ve Boğazlar politikası üzerindeki baskıyı da artırabilir. Bu noktada Montrö Boğazlar Sözleşmesi Türkiye açısından temel stratejik araçlardan biri olmaya devam etmektedir. Ankara'nın savaş koşullarında Boğazlar üzerinden askeri gemi geçişlerine ilişkin sözleşmeden kaynaklanan yetkileri titizlikle uygulaması, Karadeniz'de çatışmanın daha geniş bir deniz alanına yayılmasının önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ancak ticari gemilere yönelik yaptırımlar, denetimler veya olası müdahaleler Montrö'nün doğrudan düzenlediği askeri geçiş meselesinden farklı bir hukuki ve siyasi alan oluşturmaktadır. Bu nedenle Türkiye açısından asıl risk, Boğazların statüsünden ziyade Karadeniz'de ticari seyir güvenliğinin bozulması

ve deniz taşımacılığının jeopolitik baskı aracı hâline gelmesidir. Mevcut gelişme, Ankara'nın Montrö'yü uygulama politikasının yanı sıra Karadeniz'de ticaret yollarının güvenliğini koruma sorumluluğunu da daha önemli hâle getirmektedir. Rusya'nın Batı'nın olası denizcilik yaptırımlarına askeri karşılık verebileceğini açıklaması, küresel tedarik zincirleri bakımından da dikkatle izlenmesi gereken bir gelişmedir. Ticaret gemilerinin engellenmesi, el konulması veya güvenlik tehdidiyle karşılaşması durumunda deniz taşımacılığının maliyetleri artabilir, sigorta ve navlun riskleri yükselebilir ve stratejik deniz güzergâhları üzerindeki baskı yoğunlaşabilir. Özellikle Karadeniz ve Doğu Akdeniz arasındaki bağlantının Türkiye açısından taşıdığı ekonomik önem dikkate alındığında, deniz ticaretinin güvenliği Ankara'nın dış politika gündeminde daha fazla ağırlık kazanabilir.

**Doğu Avrupa'dan Hint-Pasifik'e Uzanan Eksen:
Pyongyang'ın Rusya Savaşı'ndaki Dönüştürücü
Rolü**

Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy'nin 10 Ağustos 2026 tarihinde basına

yansıyan çarpıcı açıklamalarına göre, Kuzey Kore'nin Rusya'ya konuşlandıracağı asker sayısının 50.000'e ulaşabileceği bildirilmiş; aynı zamanda Ukrayna topraklarında Pyongyang üretimi füzelerin tespit edildiği doğrulanarak Güney Kore'ye hava savunma desteği çağrısında bulunulmuştur. Bu kritik gelişme, Kuzey Kore'nin Rusya'ya sağladığı desteğin 2014 Kırım'ın ilhakı ile başlayan diplomatik yakınlaşmadan, 2022'de genişleyen savaşa birlikte kritik mühimmat tedarikine ve nihayet günümüzde kitlesel insan gücü ile teknoloji transferine varan tarihsel evrimini açıkça gözler önüne sermektedir. Süreç içinde diplomatik düzeydeki tanımanın zamanla mühimmat tedarikine, nihayetinde ise doğrudan kitlesel insan gücü ve teknoloji transferine evrilmesi hem Doğu Avrupa hem de Hint-Pasifik denkleminde dengeleri sarsmaktadır. Rusya ile Kuzey Kore arasındaki askeri ve siyasi yakınlaşma, Ukrayna'daki çatışmalarla aniden ortaya çıkan geçici bir durum değildir. Aksine bu ilişkinin temelleri, Moskova'nın 2014 yılında Kırım'ı yasadışı şekilde ilhak etmesiyle atılmıştır. Kırım krizinin ardından Batı dünyasının kapsamlı yaptırımlarıyla karşılaşan Kremlin, diplomasi alanındaki izolasyonu kırmak amacıyla alternatif ortaklıklara yönelmiştir. Bu süreçte Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'ndaki oylamada Kırım'ın ilhakını resmi olarak tanıyan ve Moskova lehine tavır alan az sayıdaki ülkeden biri Kuzey Kore olmuştur. Pyongyang yönetiminin sunduğu bu diplomatik meşruiyet zemini, iki rejim arasında

karşılıklı çıkar ilişkisine dayalı aşamalı bir al-ver sürecini tetiklemiştir. Kırım kararının hemen ardından Moskova, Kuzey Kore'nin Sovyet döneminden kalan yaklaşık 10 milyar dolarlık borcunu silerek ve kalan kısmı ortak altyapı projelerine aktararak Pyongyang üzerindeki mali baskıyı hafifletmiştir. Buna karşılık Kuzey Kore ise nükleer ve balistik füze programları nedeniyle maruz kaldığı uluslararası yaptırımlara karşı Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi'ndeki veto gücünü diplomatik bir zırh olarak kullanmıştır. Her iki ülkenin de Batı merkezli finansal sistemin dışına itilmesi, resmi mekanizmaların ötesinde alternatif ticaret ve iş birliği kanallarının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Dolayısıyla 2014 krizinde atılan adımlar, taraflar arasındaki bağı karşılıklı bağımlılığa dayalı stratejik bir ortaklığa dönüştürmüştür; günümüzde şahit olduğumuz mühimmat sevkiyatları ve kitlesel asker transferleri de bu dönemin üzerine inşa edilmiştir. 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik başlattığı tam ölçekli işgal, Moskova ile Pyongyang arasındaki stratejik ortaklığı diplomatik destek zemininden doğrudan askeri ve lojistik bir entegrasyona taşımıştır. Savaşın uzamasıyla birlikte Rus ordusunun mühimmat stoklarında yaşanan ağır yıpranma, Kremlin'i acil tedarik kanalları aramaya zorlamıştır. Uzun yıllardır Sovyet kalibreli ağır topçu sistemlerini ve mühimmatlarını devasa depolarda muhafaza eden Kuzey Kore, bu noktada Moskova'nın en kritik lojistik damarlarından biri haline gelmiştir. Ukrayna sahasından elde edilen

veriler; Pyongyang'ın Rusya'ya milyonlarca top mermisi, roketatar sistemleri ve KN-23 benzeri kısa menzilli balistik füzeler aktardığını doğrulamaktadır. Vladimir Putin ile Kim Jong-un arasında imzalanan Kapsamlı Stratejik Ortaklık Anlaşması ise taraflardan birine yönelik saldırı durumunda karşılıklı askeri yardım öngören mekanizmaları fiilen işler kılmaktadır. Kursk bölgesine sevk edilen binlerce askerle somutlaşan bu yeni dönem, mühimmat ticaretini aşarak iki rejim arasında açık bir askeri ittifak kurulduğunu kanıtlamaktadır. Zelenskiy'nin dile getirdiği 50.000 asker konuşlandırması ve füze transferi, Kuzey Kore'nin savaştaki rolünü sembolik bir destekten sahadaki dengeleri etkileyen aktif bir aktör olma konumuna taşımaktadır. Pyongyang bu kitlesel destekle ordusuna modern harp tecrübesi kazandırırken; karşılığında edindiği Rus askeri ve uydu teknolojileriyle Doğu Asya'daki caydırıcılığını artırmaktadır. Kiev'in bu tehdide karşı Seul'den açıkça hava savunma desteği talep etmesi ise Ukrayna Savaşı'nın Doğu Avrupa sınırlarını aşarak Hint-Pasifik güvenliğiyle doğrudan bütünleştiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, 2014'te atılan diplomatik imzalarla başlayan süreç; bugün BM yaptırım rejimlerini fiilen işlevsizleştiren, küresel bloklaşmayı derinleştiren ve Doğu Avrupa ile Doğu Asya güvenlik mimarilerini birbirine sıkı sıkıya bağlayan yeni bir jeopolitik gerçeklik üretmiştir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ABD-İran Müzakerelerinde Çelişkili Açıklamalar ve Medyanın Diplomatik Rolü

Pakistan hükümet kaynaklarının aktardığı bilgilere göre, İslamabad yönetimi ABD ve İran arasındaki gerilimi düşürmek adına yürüttüğü arabuluculuk çalışmalarında önemli bir mesafe katetmiş bulunmaktadır. Pakistanlı yetkililer, iki ülkenin 17 Haziran'da imzalanan İslamabad Mutabakatı kapsamında hayata geçirilen ve 17 Ağustos'ta süresi dolacak olan 60 günlük geçici ateşkesi uzatma konusunda prensipte anlaştığını öne sürmüştür. Yapılan açıklamalarda, tarafların müzakerelerin sürdürülebilmesini sağlamak amacıyla ateşkes süresinin uzatılmasına yönelik olarak arabulucu diplomatlara olumlu sinyal verdiği ve mevcut aşamada görüşmelerin, uzatmanın süresinin belirlenmesine ilişkin teknik hususlar üzerinde yoğunlaştığı ifade edilmiştir. Pakistan, tarafları yeniden ortak bir müzakere masasına oturtmak ve kalıcı bir barış zemini oluşturmak amacıyla bölgedeki diplomatik temaslarını yoğun bir şekilde sürdürmeye devam ettiğini göstermektedir. Tahran yönetimi ise Pakistan cephesinden gelen bu olumlu iddiaları

çok sert ve kesin bir dille yalanlayarak sürecin sanıldığı gibi ilerlemediğini ortaya koymuştur. Reuters'a özel açıklamalarda bulunan üst düzey bir İranlı yetkili, ABD ile ateşkesin uzatılmasına yönelik hiçbir yeni görüşme gerçekleştirmediklerini ve Washington'ın uzlaş koşullarına geri dönmesi noktasında hiçbir ilerleme kaydedilmediğini vurgulamıştır. İranlının aktardığına göre Amerika Birleşik Devletleri, Haziran ayında imzalanan geçici anlaşmayı daha ilk 48 saat dolmadan ihlal etmiş ve birkaç gün içinde de anlaşmadan tamamen çekilmiştir. Bu sebepten ötürü Tahran, söz konusu 60 günlük müzakere ve ateşkes döneminin fiilen ve hukuken hiçbir zaman başlangıç noktasına ulaşmadığını, dolayısıyla şu an ortada uzatılması ya da yenilenmesi söz konusu olabilecek hukuki bir sürenin dahi bulunmadığını savunmaktadır. İki ülke arasında imzalanan mutabakat zaptı, aslında bölge genelinde kalıcı istikrarı sağlamayı hedefleyen çok katmanlı ve stratejik maddeler barındırmaktaydı. Bu kritik başlıklar arasında İran'ın nükleer programının uluslararası denetime açılarak sınırlandırılması, buna karşılık ABD'nin İran ekonomisine yönelik ağır yaptırımları kaldırması, Lübnan genelinde tam bir ateşkesin ilanı, Basra Körfezi'nde uluslararası gemilerin serbest seyrüsefer hakkının korunması ve İran'ın petrol satışı yapabilmesi için küresel muafiyetler tanınması yer alıyordu. Ancak özellikle tarafların birbirinetalep ettiği güvenlik garantileri ve stratejik öneme sahip Hürmüz

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Boğazı'ndan geçiş özgürlüğü konularında yaşanan derin görüş ayrılıkları müzakereleri tamamen tıkamıştır. Diplomatik tıkanıklığın üzerine, 8-24 Temmuz tarihleri arasında iki ülkenin bölgede yeniden karşılıklı askeri saldırılara girişmesi, kırılğan olan ateşkes sürecini ve diplomatik çözüm umutlarını tamamen belirsizliğe sürüklemiştir. Krizin diplomatik boyutu çıkmaza girerken, iki ülkenin askeri ve siyasi liderlerinden gelen karşılıklı açıklamalar gerilimin boyutunu daha da tırmandırmaktadır. ABD Başkanı Donald Trump, Tahran yönetimine hiçbir şekilde güvenmediğini açıkça dile getirerek İranlı yetkililerin müzakere süreci boyunca defalarca yalan söylediğini ve anlaşma zeminini sabote ettiğini savunmuştur. Diğer taraftan, ABD'nin İran topraklarına yönelik kapsamlı bir kara harekatı düzenleyeceği yönündeki iddialar bölgede büyük bir panik yaratırken İran Sınır Muhafızları Komutanı Tuğgeneral Ali Ekber Cavidan bu söylentilere sert tepki göstermiştir. Cavidan, ABD'nin kara saldırısı düzenleyeceği iddialarını tamamen "hayal ürünü" olarak nitelendirmiş, İran sınırlarının her zamankinden daha güvenli olduğunu ve sınır muhafızlarının gelebilecek her türlü dış tehdide ya da olası saldırılara karşı en üst düzeyde hazırlıklı beklediğini ilan etmiştir. Bu haberlerdeki çelişkilerin temelinde ise medyanın tarafsız bir bilgi kaynağından ziyade psikolojik savaş ve diplomatik rekabetin stratejik bir aracı

olarak kullanılması yatmaktadır. Pakistan, arabulucu rolünü güçlendirmek amacıyla müzakerelerde ilerleme sağlandığı algısını öne çıkarırken İran ve ABD ise medya açıklamalarını kendi diplomatik pozisyonlarını güçlendirmek için kullanmaktadır. Bu durum tarafların karşılıklı yalanlamalar, isimsiz kaynaklar ve kamuoyu mesajları üzerinden algı yönetimi ve diplomatik üstünlük mücadelesi yürüttüğünü göstermektedir. Sonuç olarak, taraflardan gelen çelişkili açıklamalar, mevcut ateşkes ve müzakere sürecinin son derece kırılğan bir zeminde ilerlediğini göstermektedir. Pakistan'ın olumlu mesajlarına rağmen İran'ın müzakerelerin ilerlediği iddiasını kesin bir biçimde reddetmesi taraflar arasında ortak bir müzakere zemininin henüz oluşmadığına işaret etmektedir. Bu nedenle mevcut aşamada kalıcı bir anlaşmadan ziyade, tarafların askeri ve diplomatik pozisyonlarını güçlendirmeye çalıştığı, medya söylemlerinin ise bu rekabetin önemli bir parçası haline geldiği görülmektedir.

AB ve Rusya Gölgesinde Belgrad Ziyareti

Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodomir Zelenskiy 7-8 Ağustos tarihleri arasında Sırbistan'ın başkenti BelgraD'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret Zelenski'nin 2019 yılında cumhurbaşkanı olmasından bu yana Sırbistan'a gerçekleştirdiği ilk ziyaret olma niteliği taşıyor. Açıklamalarda ise iki ülke arasında serbest ticaret anlaşmasının yıl sonuna kadar sonuçlandırılması planlandığı belirtildi. Ancak bu ziyaret yalnızca iki ülkenin karşılıklı ilişkilerini geliştirdiği sıradan bir durum olarak okunmamalı. Çünkü mevcut konjonktüre bakıldığında bu ilişkilerin geliştirilmesi Sırbistan'ın Avrupa Birliği'ne giriş çabaları ve diğer bir yandan da Rusya ilişkilerini koruyarak bir denge politikası güttüğünün göstergesi olarak karşımıza çıkmakta. Bilindiği üzere Sırbistan'ın Rusya ile oldukça iyi ilişkileri var ve Rusya'ya karşı yaptırımlara karşı. Çünkü Rusya ile hem güçlü bağlara hem de Rusya'ya bağımlı durumda. Ancak diğer bir yandan ise Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını savunuyor. Çünkü Avrupa Birliği'ne katılma girişimi uzun yıllardır Sırbistan politikasında önemli bir yere sahip. Diğer bir yandan ise Ukrayna, Sırbistan'ın gündeminde önemini koruyan Kosova meselesinde Kosova'nın bağımsızlığını kabul etmiyor ve dolayısıyla Sırbistan'a doğrudan bir karşı konuma sahip değil. Bu durum ise Sırbistan'ın denge politikasında Ukrayna'nın önemli bir yere sahip olmasına yol açıyor. Bu çerçevede Sırbistan'ın Rusya'dan uzaklaştığı veya

uluslararası sistemde politik konumunu değiştirdiği gibi çıkarımlar yapmak mümkün değildir. Ukrayna açısından baktığımızda ise Rusya ile iyi ilişkilere sahip bir ülke olan Sırbistan'ın desteği oldukça önem arz etmekte. Diğer bir yandan ise Zelenski açısından Balkanlar'daki diplomatik desteği artırmak da oldukça avantajlı bir durumdur. Çünkü Balkanlar, Avrupa ve Rusya'nın en önde gelen politik çatışma alanlarından biridir ve bu açıdan baktığımızda Avrupa güvenlik mimarisi açısından önemli bir yere sahiptir. Yani Sırbistan ile ilişkiler Ukrayna açısından çeşitli avantajlara sahiptir. Sonuç olarak bu görüşme ne yalnızca sıradan bir diplomatik ziyaret ne de bu iki ülkenin yeniden bir konumlanmaya gittiğini göstermektedir. İki ülkenin de kendi mevcut konumunu koruyarak karşılıklı çıkar çerçevesinde mevcut ilişkilerini genişletmek ve geliştirmek suretiyle kendi lehlerine maksimum fayda sağlama çabalarına işaret etmektedir.

Bir Füzenin Ötesinde: Asya'da Yanlış Hesaplama Riski

Günümüzde füze teknolojilerinin yarattığı en büyük tehdit yalnızca bir füzenin hedefe ulaşması değil, karşı tarafın onun niyetini yanlış yorumlaması olabilir. Güney Kore, ABD, Japonya ve 37 ülkenin uzun menzilli balistik füze ve uzay aracı fırlatmalarından en az 24 saat önce bildirim yapılması çağrısında bulunması bu nedenle teknik bir silah kontrolü önerisinden daha fazlasını ifade ediyor. Girişim, nükleer ve füze kapasitesine sahip devletler arasındaki iletişim kanallarının zayıfladığı bir dönemde, yanlış hesaplamayı önlemeye yönelik düşük maliyetli bir güvenlik mekanizması oluşturma arayışı olarak okunmalı. Çağrının zamanlaması özellikle dikkat çekici. Açıklamadan kısa süre önce Kuzey Kore, bir haftadan kısa süre içinde ikinci balistik füze denemesini gerçekleştirdi. Füze yaklaşık 700 kilometre uçarken, deneme Güney Kore ve ABD'nin 17 Ağustos'ta başlayacak ortak askerî tatbikatlarının hemen öncesine denk geldi. Pyongyang bu tatbikatları uzun süredir güvenliğine yönelik tehdit olarak değerlendiriyor. Dolayısıyla aynı askerî faaliyet, bir taraf açısından savunma hazırlığı, diğer taraf açısından saldırı provası olarak okunabiliyor. Krizlerin tehlikeli hâle geldiği nokta tam da burada başlıyor: niyet ile algı arasındaki mesafe açıldığında caydırıcılık, yanlış hesaplama dönüşebiliyor. Bu nedenle ön bildirim çağrısının asıl değeri, füze denemelerini durdurmasında değil, belirsizliği azaltmasında yatıyor. Bir

devletin füze fırlatacağını önceden bilmek, karşı tarafın bunu beklenmedik bir saldırının başlangıcı olarak yorumlama ihtimalini azaltabilir. Ancak burada girişimin önemli bir sınırı bulunuyor: Bu bir bağlayıcı uluslararası anlaşma değil, siyasi bir taahhüt niteliğinde. Dolayısıyla çağrının etkisi, özellikle ABD, Çin, Rusya ve Kuzey Kore gibi stratejik kapasitesi yüksek aktörlerin bu normu benimseyip benimsememesine bağlı. Daha geniş açıdan bakıldığında mesele Doğu Asya ile sınırlı değil. Hipersonik silahlar, denizaltından fırlatılan balistik füzeler ve uzay teknolojileri arasındaki sınırlar giderek belirsizleşirken, erken uyarı ve şeffaflık artık silahsızlanmanın değil, kriz yönetiminin araçları hâline geliyor. Bu açıdan 24 saatlik bildirim çağrısı küçük görünen fakat büyük bir probleme işaret eden bir girişim: Devletler birbirlerine güvenmek zorunda değil; ancak birbirlerinin hamlelerini yanlış anlamayacak kadar iletişim kurmak zorunda. Asya-Pasifik'te güvenlik rekabetinin geleceğini yalnızca kimin daha fazla füze ürettiği belirlemeyecek. Asıl mesele, bu silahların bulunduğu bir sistemde krizlerin kontrolden çıkmasını engelleyecek iletişim mimarisinin kurulup kurulamayacağı olacak.